Anul IV. — Nr. 10 15 Ianuarie 1941

ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Director: TRAIAN BRĂILEANU

CUPRINSUL

ARTICOLE

Ernst Krieck . . . . . Idiologie, ştiinţă, profesiune
Dragoş Vitencu . . . . . Jurisdicţiunea în Statul legionar
P. I. Teodorescu . . . . . Invăţămîntul secundar practic
M. Streinul . . . . . Scrisul romînesc în 1940
C. Săndulescu . . . . . Despre metafizica nietzscheiană

REVISTA CĂRŢILOR

Ion Nisipeanu, Pregătirea şi perfecţionarea corpului didactic *(P. I. T).*; *Ilie Anesia*, Mioriţa *(T. B.)*

REVISTA REVISTELOR

Glasul Strămoşesc; Omul Nou *(L. Ţ.)*

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, strada Atena 27
Telefon 5.86.74 (orele 12—13 şi 19—20)

7 Lei Exemplarul

www.dacoromanica.ro

Apar de două ori pe lună

Abonamentul pentru 1 an . . . . . Lei 150
Exemplarul . . . . . „ 7

Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini
Manuscrisele nu se înapoiază

Inscris la Tribunalul Ilfov, Secția I. Nr. 70/1940

www.dacoromanica.ro

ANUL IV. Nr. 10 15 Ianuarie 1941

Însemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU

Ideologie, ştiinţă, profesiune[1)]

Cînd Führerul cheamă, în fiecare an în ziua de 1 Mai, comunitatea etnică germană, el o găseşte unită în semnul muncii. Munca este orice prestaţie necesară comunităţii etnice în organizarea ei, pe calea desăvîrşirii ei. In muncă, considerată ca prestare de serviciu, ne împlinim noi toţi datoria faţă de totalitate ca şi faţă de noi înşine : calitatea noastră de membru cît şi personalitatea noastră. Munca nu e necesară omului numai în vederea cîştigului, a dobîndirii mijloacelor de existenţă ; ea are, dimpotrivă, o misiune mai înaltă, anume de a fi mijlocul şi mediul prin care aducem contribuţia noastră ca membri ai comunităţii de viaţă a neamului, în care, totdeodată, desvoltăm, încercăm şi desăvîrşim viaţa noastră personală. O existenţă de trîntor fără de muncă, fie că vegetează din lipsă de lucru pe cheltuiala comunităţii sau că rezultă din luxul unei moşteniri bogate, înseamnă totdeauna o boală socială şi condamnă pe acel individ la degradare şi josnicie. Munca este mijlocul de

---

[1)] D-l profesor *Ernst Krieck* ne-a făcut cinstea să ne trimită pentru revista noastră acest interesant studiu, în care se oglindeşte limpede concepţia naţional-socialistă privind ierarhia şi valoarea profesiunilor după criteriul muncii creatoare în folosul comunităţii etnice. In scurta noastră dare de seamă asupra lucrării D-lui *Krieck* „Wissenschaft, Weltanschauung, Hochschulreform" (ştiinţă, ideologie, reformă universitară), apărută în numărul trecut (9) al revistei, am amintit cîteva din cele mai însemnate scrieri ale acestui pătrunzător doctrinar al naţional-socialismului.

Colaborarea D-lui *Krieck* la revista naoastră va contribui fără îndoială la adîncirea relaţiunilor de prietenie între Romînia legionară şi marele Reich naţional-socialist.

Traducerea în româneşte a studiului de faţă a fost făcută la Heidelberg de D-l *Iosif Antohi*, doctor în filosofie, elev al D-lui profesor *E. Krieck*.

www.dacoromanica.ro

înălțare a fiecărui neam, dar și mediul formării și educării caracterului pentru umanitate.

La muncă sîntem cu toții egali în fața comunității etnice, căci munca noastră a tuturora e necesară vieții comunității etnice ca și nouă înșine. Totodată, fiecare dintre noi stă, cu munca sa, în cadrul comunității neamului, într'un domeniu special de probleme sau sferă specială de viață, pe care o numim profesiune. Profesiunea impune persoanelor și muncii lor necesitatea unor cunoștințe și destoinicii speciale, cît și a unei sporiri posibile în direcția vieții determinată prin scopul profesiunii: prin organizarea profesiunilor comunitatea etnică, în devenirea ei istorică, se structurează și se realizează prin muncă.

Ceeace numim concepția noastră despre lume (ideologie) are ca centru esențial ideea comunității etnice. In această idee sîntem tot așa de înrădăcinați cu profesiunea noastră ca și cu persoana noastră, deoarece profesiunea și persoana reprezintă modul manifestării noastre ca membri și servitori ai totalității comunității etnice. Comunitatea etnică își are condițiile naturale în sînge și pămînt, condițiile istorice în devenire, în destinele și prestațiile trecutului, iar desăvîrșirea trebue să și-o găsească în viitor. Deaceea rasa și spațiul vital, proveniența istorică și viitorul neamului sînt, întrucît prin acestea se constitue comunitatea etnică, factorii hotărîtori ai ideologiei, prin care dobîndim conștiința realității determinante a vieții. Componentele ei formează la un loc temeiul comun și scopul obligatoriu pentru devenirea noastră personală și profesională, care în nici un caz nu pot fi despărțite una de alta. Tot de comunitatea etnică e determinată onoarea națională și personală, ținuta, valoarea morală. Nu mai există o despicare a onoarei și ținutei după stări, obîrșie și rang social. Dar, precum ordinea profesională și educația profesională cere, pentru realizarea problemelor profesionale speciale pe fundamentul doctrinar comun, o separare și ierarhizare distinctă după cunoștințe și destoinicii necesare profesiunii, tot așa e necesar deosebit, prin felul profesiunii — de pildă la jurist, medic, educator și economist —, modul participării la onoarea națională comună, felul ținutei și al moralității. Chiar dacă pentru noi nu mai există o onoare separată și opusă după stări, ca în evul mediu, unde onoarea nobilimii era radical deosebită de cea a breslașului meseriaș, ceeace — precum se știe — s'a manifestat pînă în pragul noului Reich, cînd fiul negustorului nu putea deveni ofițer de re-

www.dacoromanica.ro

zervă, există însă, totuş, o participare la onoarea naţională diferenţiată după felul profesiunii. Precum ştiinţa şi destoinicia profesională ale ofiţerului, medicului, juristului, educatorului, economistului răsar şi cresc deosebit din fundamentul comunităţii etnice, tot aşa şi onoarea lor profesională, etosul lor profesional. Tot de aci debîndeşte deci fiecare profesiune perspectiva sa specială asupra totalităţii concepţiei despre lume şi viaţă. Tocmai dinspre laturea formativă ştiinţa profesională a medicului, a juristului, a educatorului sînt, sau ar trebui să fie, nu numai instrucţii şi precepte tehnice-profesionale deosebite, ci perspective şi înţelegeri ale totalităţii ideologice, determinate de scopul şi etosul profesiunii. In acest fel, cum se poate vorbi de etosul profesiunii medicului, juristului, educatorului, tot aşa se poate vorbi cu precauţie şi de caracterul omului ca medic, jurist, pedagog. Asemenea diversităţi n'avem astăzi prea puţine, ci dimpotrivă, chiar cu mult prea multe. De exemplu, concepţia juriştilor şi medicilor despre om e determinată încă foarte mult, prinsă fiind încă în tradiţia feudală a ştiinţelor lor profesionale, de ideile universaliste de provenienţă străină, de pildă cunoştinţa de drept la juristi de formalismul şi absolutismul dreptului roman şi nu de cel german, necum de principiile fundamentale ale dreptului naţional-socialist. Prin aceasta, etosul şi idealul profesiunilor privesc înapoi spre felurite origini şi înainte spre felurite scopuri.

Dar trebue de subliniat cu toată tăria: comunitatea etnică naţional-socialistă recunoaşte foarte hotărît o ordine de ierarhie şi de valoare a personalităţilor după măsura şi gradul prestaţiilor lor pentru totalitatea neamului. Ea nu recunoaşte însă nicidecum o ordine ierarhică şi de valoare a profesiunilor ca atare, întrucît toate profesiunile sînt egal de necesare vieţii comunităţii etnice. Dinapoia ierarhiei sociale a profesiunilor, în special dinapoia unui rang pretins apriori mai superior al aşa numitelor profesiuni intelectuale, sau al muncitorilor intelectuali, se ascunde, în cele din urmă, numai o pretenţie corporatistă sau tradiţională la o onoare mai superioară şi la o valorare socială superioară. Dar revoluţia a distrus aceasta fundamental. Reprezentantul unei aşa numite profesiuni intelectuale, de exemplu un medic sau un jurist, ocupă şi aşa dela început un loc mai favorabil faţă de un măturător de stradă sau un minier, întrucît el, prin mijloacele şi posibilităţile sale profesionale, are cu mult mai mari înlesniri să îndeplinească o

www.dacoromanica.ro

prestație superioară și să dobîndească un loc de conducere. Nu există însă nici un motiv de a considera pe un medic sau jurist ca atare și din capul locului ca membru superior și mai valoros al comunității etnice, decît pe un măturător sau minier. Condițiile de viață și muncă mult mai favorabile ale muncitorilor așa numiți intelectuali nu trebue să fie altceva decît un stimulent mai puternic, un grad mai înalt de obligație. Deaceea, în principiu, cineva ar putea înainta fiind minier sau măturător de stradă la loc de conducere, ca și dela profesiunea medicului sau juristului. Dar, în sfera așa numitelor profesiuni intelectuale, un medic sau jurist, deci în legătură organică cu profesiunea, poate înainta prin prestații superioare la loc de conducere, ceeace e imposibil pentru profesiunea măturătorului de stradă. Cine a fost odată să zicem conducător de sindicat a trebuit să treacă desigur printr'o schimbare de profesiune. Această favoare rezultată din felul profesiunii nu trebue să statornicească nici un privilegiu ci numai o obligație sporită. Inainte de multă vreme, cînd faimoasa politică de salarizare sindicalistă de odinioară a funcționarilor și dascălilor opera cu argumentul studiului universitar costisitor, care își cerea deaceea contravaloarea ridicată în salariu și onoare, eu am răspuns: dacă starea mea socială mi-ar fi îngăduit studiul la Unversitate, într'aceasta aș fi văzut o bucurie și o îndatorire la prestațiile cele mai înalte, nu însă un motiv de împovărare și molestare financiară.

Ceeace numim noi profesiuni intelecțuale sau muncitor intelectual e caracterizat prin faptul că exercitarea profesiunii și pregătirea pentru ea e legată de știință. Cine a încercat vreodată în mod serios să aprofundeze problema de ce anumite profesiuni sînt legate de erudiție și altele nu, observă imediat că atinge o problemă foarte spinoasă în urma căreia își ridică foarte repede teribilul cap de Meduză întrebarea despre însăș natura, nașterea și necesitatea științei. Aici, nu mă pot opri la această problemă, ci trimit la al 2-lea și al 3-lea volum al lucrării mele „Völkisch-politische Anthropologie" [1]) (Antropologia național-politică). Voiu aminti doar numai două principii:

1) Nu există, nici într'un fel, o profesiune reală care ar fi întemeiată pe știință și ar isvorî din știință; ci, dimpotrivă, fiecare profesiune e mai veche decît știința coordonată ei și își

1) Apărută 1937—38 în Armanen-Verlag, Leipzig. (Nota traducătorului)

www.dacoromanica.ro

are temeiul în vocaţie sau harisma împreună cu toate nevoile originare ale comunităţii de viaţă omeneşti, faţă de care ştiinţa preia totdeauna numai o funcţiune de instruire şi ajutorare tehnologică şi ideologică. Inainte de a fi apărut vre'o ştiinţă, existau de mult medici, judecători şi dascăli.

2) Orice ştinţă — atît în trecut şi nu mai puţin în prezent şi viitor — are nevoe, ca şi orice profesiune, de un fundament ideologic şi o axă doctrinară a sensului. Intr'aceasta ştiinţa — abstracţie făcîndu-se de utilitatea ei tehnică şi prelucrînd fundamentul ei experimental — ia asupra sa funcţiunea mitului explicativ al lumii. Orice sens adevărat formativ al ştiinţei are ca scop o imagine despre lume a cărei esenţă este o imagine despre om adequată umanităţii dintr'un moment dat. Cu ajutorul acestui prototip, omul însuş se formează, justificîndu-şi în mod conştient felul, locul şi rostul vieţii sale, după care îşi conduce şi-şi făureşte viaţa sa. Demnitatea cea mai înaltă a omului este de a-şi putea desăvîrşi din conştiinţă şi activitate proprie creatoare înţelesul şi forma vieţii sale.

De cînd ştiinţele au distrus zăgazul pozitivismului îngust şi au intrat într'o nouă perioadă a devenirii lor, ele şi-au redobîndit rostul şi spiritul pentru propriul lor fundament şi scop ideologic. Ştiinţa dreptului înţelege astăzi tot mai mult că ea are tot aşa nevoe de o antropologie condusă ideologic ca fundament şi concepţie călăuzitoare ca şi medicul, ca şi educatorul, ca şi reformatorul. Chiar economiştilor şi tehnicienilor le-a răsărit de aci o lumină nouă, cînd şi-au dat seama că, deşi profesiunile lor se deosebesc din punct de vedere tehnic şi etic, ei au totuş nevoe de un fundament comun, căci ei stau ca membri ai comunităţi etnice în faţa unui scop comun, ca părtaşi la o problemă generală comună. Filosofia, cu totul decăzută şi lipsită de sens, renaşte din mişcarea naţional-socialistă prin faptul că contribue într'o acţiune de colaborare cu ştiinţele profesionale şi speciale la făurirea unei asemenea antropologii îndreptate ideologic, a unei imagini omeneşti rasisto-naţional-politice. In orice caz, antropologia noastră călăuzită ideologic, împreună cu ştiinţele speciale şi profesionale ce-i aparţin, se ocupă cu structurarea şi pătrunderea realităţii, în opoziţie cu ideea umanităţii abstracte a secolelor trecute care căuta pe aşa numitul om „pur", pe omul de dincolo de caracterul său rasist şi etnic şi de dincolo de dependenţa sa istorică şi politică; această idee de umanitate, potrivită postulatului ideologic al unei raţiuni

www.dacoromanica.ro

omenești pure, universale, egale și neschimbate, era marele subiect al filosofiei și fundamentul ideologic pentru toate științele speciale și profesionale, fie că ele aveau conștiința acestui fapt sau că simulau numai așa zisa lipsă de presupoziții.

Intreită este posibilitatea și sarcina celor ce prin profesiunea lor structurează realitatea cu ajutorul științei — și anume :

1. de a coopera la organizarea condițiunilor de viață exterioare ale neamului, așa dar tehnică în înțelesul cel mai larg al cuvîntului;

2. de a coopera la făurirea ordinelor de viață națională și modurilor de viață, și în sfîrșit

3. de a coopera la desăvârșirea igienică și educativă a umanității naționale, a puterii ei de viață, a caracterului ei, a voinței ei.

Aceeaș întreită problemă este și cea a profesiunilor, dintre care un anumit număr, pe care le-am putea deosebi ca profesiuni conducătoare de cele ajutătoare, sînt legate de știință ca mijlocul lor cel mai important de acțiune și creare.

Dela 1933 încoace, nimeni nu mai tăgăduește în Germania că ținuta generală de membru și orice etos profesional trebue să fie legat ideologic și îndreptat după ordinea rasistă a valorilor. Are însă oare ideologia ceva comun cu cunoștințele și destoiniciile profesiunii, în cele din urmă cu știința în general? Avem chiar destui compatrioți — și numărul lor e în creștere din pricina actualei tendințe simțitor retrograde — cari declară că știința și ideologia ar fi două lucruri separate în mod necesar și cari vreau deci să le țină principial despărțite. Dar astăzi se poate dovedi cu toată certitudinea că și în trecut, așa dar în timpul cînd se enunța ideologia zicînd că știința este lipsită de presupoziți și independentă de judecăți de valoare, n'a existat nicicînd o știință fără fundament ideologic și fără direcție ideologică. Dacă astăzi formăm cetățeni și profesiuni în sensul ideologiei național-socialiste, în sfera Universității însă, vrem să desăvîrșim această formare printr'o știință de altă natură și altă direcție, asta înseamnă desigur să introducem în unitatea educației și formării o ruptură și desbinare, înhămînd un cal înaintea căruței iar pe celălalt dinapoia ei. Putem ajunge oare cu caii astfel înhămați la ținta ce ne-am propus-o ? De fapt, în sfera politicei culturale, știința devine tot mai mult adăpostul și sprijinul reacțiunii, ceeace odată s'ar putea răsbuna amar în refacerea internă a neamului și umanității.

www.dacoromanica.ro

In epoca noastră clasică, ideea ştiinţei a fost una şi aceeaş cu ideea culturii. Amîndouă participau la ideea umanităţii constituită ca unitate a adevărului, binelui şi frumosului, după care trinitate de idei era încă împărţit, cum ştim, sistemul filosofic kantian.

Acestea au determinat ştiinţa, arta, morala, dreptul şi toată cultura. Din punctul de vedere al ideologiei naţional-socialiste nu se tăgăduieşte bine zis umanitatea cu toată împărţirea ei după ideile adevărului, frumosului, binelui şi dreptăţii, aşa cum o găsim şi la Platon. Dimpotrivă, ideile vor fi numai desprinse din spaţiul separat al spiritului pur şi al universalităţii, dintr'o lume superioară existentă pentru sine, şi vor fi implîntate în realitatea vieţii naţionale cu componentele ei rasa, istoria şi politica, ca principii regulatoare ale structurii realităţii. Prin urmare, nu negăm că adevărul şi veracitatea reprezintă legea conducătoare şi regulatoare a cunoaşterii, etosul ştiinţei. Dar numai că nu vedem ţelul şi rostul ştiinţei într'un adevăr abstract şi existent pentru sine. Dacă recunoaştem adevărul ca legat de felul rasei noastre şi de destinul nostru politic, atunci dobîndim în acest fel o cunoaştere adevărată, concretă şi ştiinţifică, care după principiul lui Goethe devine rodnică pentru viaţa noastră, unealtă şi armă la făurirea realităţii vieţii noastre naţionale, — o ştiinţă politică, participând tocmai prin cunoaşterea adevărului la hotărîrile drumului vieţii noastre şi dobîndind, chiar prin aceasta, valoarea şi rodnicia ei, prin profesiunile educatorului, judecătorului, medicului, profesiuni care contribuesc la refacerea neamului şi a umanităţii.

Intocmai aşa cum se prezintă raportul dintre adevăr şi ştiinţă, se prezintă ideea dreptăţii faţă de drept şi lege. Aşa precum nu recunoaştem nici un adevăr de dragul adevărului, ci căutăm cunoaşterea adevărului pentru o mai bună formare a neamului şi a omului, tot aşa nu recunoaştem nici un drept numai de dragul dreptăţii. Dreptul trebue să fie expresia atît a caracterului nostru rasist cît şi a voinţei noastre şi drumului nostru spre realizarea destinului nostru naţional în istorie : o ordine de viaţă potrivită felului nostru şi care ne arată drumul spre împlinirea misiunii noastre politice. Abia în acest fel se realizează însă prin drept şi lege ideea dreptăţii, aşa cum e predeterminată de caracterul rasei noastre. De mult se ştie că ideea de drept, dreptate şi libertate aşa cum o înţelegeau Germanii e caracterizată prin raportul deplinei reciprocităţi dintre

www.dacoromanica.ro

drept şi datorie între membrii unei comunităţi, de pildă a unei suite (Gefolgschaft) dar cu primatul necondiţionat al utilităţii publice faţă de cea particulară. Acum, dreptul naţional-socialist, prin care neamul german păşeşte spre desăvîrşira sa, ca drept al suitei, ca drept al comunităţii etnice, ca drept al personalităţii, ca drept la muncă, ca principiu de ordine al socialismului german, nu este altceva decît o nouă formă şi aplicare a străvechei idei, determinată de caracterul rasei, a dreptăţii şi libertăţii germane, adică a deplinei reciprocităţi de drept şi de datorie între membrii comunităţii şi sub primatul ei.

In temeiul acestui principiu de formare, care reprezintă totodată ideea dreptăţii înăscută şi potrivită rasei, la neamul german e posibilă ce-i drept o conducere autoritativă cu desăvîrşită integrare şi unire a voinţelor în suită, nici cînd însă nu e cu putinţă un despotism rezultat din bunul plac, nici cînd o tiranie asiatică. Autoritatea conducerii poate fi atribuită numai aceluia care întruchipează şi realizează în sine rostul şi voinţa unei comunităţi şi care poartă în sine cu mîntuirea şi norocul soarta unei comunităţi, după cuvîntul Führerului: Voi din mine, eu din voi! Cuvîntul acesta nu este altceva decît ideea germană de autoritate, drept şi dreptate, care se complectează prin principiile: „Folosul public înaintea folosului individual" şi „Fiecăruia ceeace i se cuvine potrivit prestaţiei sale pentru comunitate".

Din firea înăscută, din caracterul permanent al rasei creşte mereu în popor, de jos în sus, o conştiinţă etnică de drept, care în mod necesar devine o pornire revoluţionară, dacă intră în opoziţie cu ordinea de drept şi procedura de drept pozitiv existente, ceeace se întîmplă mai ales în cazul cînd ordinea de drept şi procedura de drept existente fiind de provenienţă străină, de pildă de origine romană, sînt simţite ca străine neamului, nepotrivite realităţii, duşmănoase vieţii şi constrîngînd propria fire. In războiul ţăranilor din sec. 16 revoluţia naţional-socialistă are poate cel mai însemnat predecesor, dar care, din lipsă de conducere, n'a ajuns la victorie. Nu trebue să ne înşelăm asupra faptului că astăzi, ca şi atunci, conştiinţa înăscută a dreptului, potrivită firei naţionale, stă în opoziţie cu ordinea de drept existentă în partea ei cea mai mare, nu mai puţin cu procedura formalistă de drept corespunzător. Cine cunoaşte chiar numai întru cîtva istoria germană, ştie, chiar dacă n'a studiat numeroasele ei cărţi de drept, în ce grad surprinzător

www.dacoromanica.ro

de mare s'a transpus odinioară felul de viaţă german în viaţa juridică. Aceasta s'a păstrat pînă la sfîrşitul evului mediu, chiar pînă la războiul ţăranilor, dar a fost copleşit apoi de formarea dreptului şi Statului de provenienţă străină. Dacă conştiinţa germană a dreptului se redeşteaptă din revoluţia naţional-socialistă, ca o apariţie parţială a conştiinţei de rasă şi fire nordică, avem totuşi încă un drum destul de lung în faţa noastră pînă ce vom recîştiga, în temeiul conştiinţei germane de drept, unitatea ordinei juridice naţional-socialiste. Secole dearîndul de înstrăinare şi rătăcire dela ceea ce-i al nostru, de dragul unor idei şi scopuri străine, cer încă multe biruinţe hotărîtoare în dreptul constituţional, în dreptul de proprietate, în dreptul economic, în formalismul justiţiei, pînă ce vom fi dobîndit de fapt ordinea de drept naţional-socialistă a comunităţii etnice, a Statului întemeiat pe urmarea conducătorului şi a socialismului german.

Conştiinţa de drept este ceeace răsare de jos din caracterul rasei, care determină şi felul de viaţă şi obiceiurile neamului. Această conştiinţă de drept creşte, dar nu se poate împlini prin sine însăş. Adevărata ordine de drept apare abia atunci cînd legislaţia isvorîtă din ordinul conducerii, cît şi procedura juridică corespunzătoare, se potriveşte conştiinţei de drept şi cerinţelor de drept răsărite de jos. Tocmai în drept, legislaţie şi procedură juridică trebue să se verifice faptul că conducerea neamului nu este altceva decît întruchiparea şi realizarea voinţei crescînde a neamului sădită în caracterul rasei: Voi din mine, eu din voi. Prin acestea, am cîştigat al treilea plan, planul dreptului comunităţii etnice şi al conducerii neamului, în opoziţie cu acel conflict desbătut la începutul sec. 19 între raţionalismul dreptului natural şi doctrina romantică a dreptului conceput ca obiceiuri crescute inconştient din popor, aşa dar, între doctrina dreptului pur raţional şi doctrina dreptului crescut în mod natural, cu care opoziţie, în unilateralitatea ambelor doctrine, noi nu mai avem ce începe astăzi.

Dacă facem abstracţie de conducere şi legislaţie şi dăm atenţie numai profesiunii unilaterale a juriştilor cărora li s'a încredinţat să pună de acord şi să ţie în acord conştiinţa de drept cu conştiinţa etnică, dreptul şi rasa, ordinea şi caracterul etnic, prin aceasta n'am atins decît un singur exemplu, care are deplină analogie şi corespondenţă în toate profesiunile menite să contribue la structurarea ordinelor de viaţă naţională

www.dacoromanica.ro

şi la formarea omului german cu ajutorul unei ştiinţe potrivite caracterului etnic.

Precum conştiinţa de drept reprezintă numai o singură latură a conştiinţei firii etnice, precum voinţa de drept este o formă specială a caracterului etnic condiţionat de rasă, tot aşa conştiinţa educaţiei şi voinţa educaţiei, mentalitatea economiei şi conducerea economiei, tot aşa, chiar dacă nu oricine înţelege limpede organizaţia igienică şi terapeutică, conducerea sanitară. Conştiinţa etnică este baza comună pentru munca şi rostul tuturor acestor profesiuni iar scopul comun e arătat de conştiinţa misiunii isvorîtă din conştiinţa etnică a misiunii poporului german în propria sa istorie cît şi în istoria celorlalte popoare.

Toate aceste profesiuni stau cu neamul însuş într'o tensiune generatoare de istorie între obîrşie şi viitor, între caracterul rasei şi misiune istorică, şi ele vor fi îndreptate spre idealul comun prin primatul conducerii politice în etos şi drum, în conştiinţa etnică şi cea a misiunii. Ca şi pentru neamul întreg, Führerul a devenit prin revoluţie deşteptătorul, îndrumătorul şi deschizătorul de drum şi pentru profesiunile care participă la refacerea ordinei neamului şi a caracterului. Conştiinţa etnică germană se desăvîrşeşte în el în conştiinţa misiunii germane şi, prin aceasta, în calea şi intrarea istoriei într'un viitor în care neamul german îşi găseşte desăvîrşirea sădită şi predeterminată în caracterul rasei sale, împlinindu-şi misiunea în omenire.

Cum se arată aceasta practic în munca profesiunilor numite intelectuale ? Să alegem ca exemplu trei profesuni : a medicului, a educatorului şi a judecătorului, după analogia cărora se pot expune şi celelalte profesiuni.

Intre profesiunea medicului şi cea a judecătorului a existat totdeauna un anumit paralelism : amîndoi au de a face cu cazuri de criză ale vieţii. In ultimele generaţii, în ambele profesiuni, problema părea foarte simplificată : medicul avea de diagnosticat un caz de boală izolat văzut, ca şi judecătorul un caz de drept izolat văzut, avînd apoi de subsumat cazul, medicul sub un tip de boală, judecătorul sub o normă de drept, ca în urmă să prescrie unul un mijloc tip de tămăduire, celălalt să pronunţe sentinţa ; în acest fel în ambele cazuri criza părea înlăturată, norma restabilită. Astăzi se cere ca medicul şi judecătorul să cuprindă nu numai cazul de criză particular, izolat şi abstract, ci dinapoia fiecărui caz de criză particular să vază

www.dacoromanica.ro

nu numai pe omul total ci să poată fi în stare să-l priceapă şi să-l conducă. Ceeace ambele profesiuni fac pentru om şi comunitatea etnică, nu trebue să fie numai eliminarea unui rău trecător ci să devie o componentă puternică în existenţa, în firea şi caracterul omenirii sesizate. Profesiunile medicului şi judecătorului se întîlnesc, — fiecare pornind dela problema şi metoda sa specială, — cu toate celelalte profesiuni care contribue la educaţia omului, iar prin aceasta la formarea şi conducerea neamului. Dinapoia fiecărui caz particular, dat lor în tratare, stă ca măsură conştiinţa etnică, iar din conştiinţa etnică se ridică conştiinţa misiunii. Medicul şi judecătorul devin, împreună cu celelalte profesiuni conducătoare, educatori şi făuritori ai neamului, pentru ca acesta să devie sănătos şi puternic spre a-şi putea împlini misiunea în istorie. Acesta este punctul călăuzitor cardinal pentru toate profesiunile capabile să formeze în înţeles înalt ordinele de viaţă şi umanitate.

Oamenii acestor profesiuni stau cu toţi cei de un neam cu ei între obîrşie şi viitor, între caracterul rasei şi misiunea istorică. Ei au de realizat în această tensiune nu numai propria lor personalitate ci să ajute prin profesiunea lor ca şi ceilalţi să păşească pe drumul comun, să-i conducă şi îndrepte de a-şi forma după un prototip ţinuta lor, voinţa lor şi caracterul lor. Pentru aceasta, trebue mai întîi ca zeiţa Justiţia să-şi ia legătura de pe ochi ca să poată vedea de fapt în adîncimile şi motivele determinante ale vieţii, dacă vrea să formeze şi să conducă. Legea, justiţia şi procedura juridică de tot felul reprezintă împreună cu terapeutica şi educaţia o ordine de disciplină pentru neam, o cale conducătoare în vederea realizării misiunii lui istorice predeterminată prin caracterul rasei. Profesiunea fiecărui medic, fiecărui jurist şi fiecărui educator, trebue să fie însufleţită de conştiinţa etnică şi a misiunii germane. Niciodată o îndatorire mai mare şi mai înaltă n'a fost încredinţată unei profesiuni.

Ceeace e valabil pentru profesiune, e la fel valabil şi pentru ştiinţa care trebue să formeze şi să înzestreze aceste profesiuni. Precum profesunile însele nu prezintă numai o problemă tehnică formală, ci trebue să fie călăuzite de etosul misiunii naţional-politice, la fel şi ştiinţa, pentru ca şi ea să poată fi recunoscută în primul rînd ca un rezultat al caracterului etnic şi al etosului politic. Chiar abia prin aceasta ideile adevărului, frumosului, binelui şi dreptăţii, îşi vor găsi împlinirea lor în viaţa neamului, realizarea lor în istorie. De aceea, o orînduire

www.dacoromanica.ro

nouă a profesiunilor conducătoare politico-naţionale nu poate rezulta decît numai în legătură cu o înoire a ştiinţei din conştiinţa etnică şi a misiunii sau — ceeace e acelaş lucru — din ideologia naţional-socialistă.

Profesiunea nu dă nici unui om rang şi demnitate, ci numai o datorie. Dacă împlineşte această datorie numai printr'o prestaţie zilnică mijlocie, atunci nu poate avea nici o pretenţie la o demnitate mai înaltă. Există însă oameni de vocaţie şi de pilduire, purtători ai mîntuirii şi ai destinului unor cercuri întregi de viaţă, cari dinamizează istoria : prin aceştia profesiunile lor îşi primesc un rang mai înalt şi o valoare mai înaltă. Omul chemat şi ales nu-şi primeşte valoarea prin profesiune ci profesiunea îşi primeşte demnitatea şi misiunea prin el. Cei ce au vocaţie formează împreună pătura de elită şi de conducere a neamului, chiar dacă ei nu sînt încadraţi într'o organizaţie fiind astfel mai în văzul tuturora. Al tuturor acestora şef şi domn este Führerul.

De cînd există o omenire nu i-a fost dat încă nici unei generaţii să trăiască atîtea fapte uriaşe hărăzite de istorie şi destin, cum ne-a fost dat nouă care am trăit şi îndurat din plin timpul de la 1914 încoace. Din această suferinţă ni s'a desvăluit conştiinţa etnică şi cea a misiunii Marelui Reich German. Şi cei ce se ridcă din generaţia actuală, din generaţia de trecere şi se înalţă, prin conştiinţa misiunii germane, în profesiunea lor la rangul de stegari şi deschizători de drum, ştiu că lor prin vocaţie li s'a impus o răspundere grea şi apăsătoare în faţa lui Dumnezeu, în faţa neamului şi a istoriei. Dar aceasta nu trebue să-i facă nici trufaşi, nici megalomani. Chiar dacă vom fi trecut cu bine prin primejdiile politicei externe care se deschid în faţa noastră, viaţa noastră nu poate fi decît jertfire pentru viitor. Dacă generaţia de trecere s'ar prăbuşi, viitorul şi misiunea Germaniei ar dispare. Atunci s'ar deschide în faţa noastră un infern şi o prăpastie, prin care neamul german a trebuit să treacă odată în sec. 17 fiind aproape de marginea distrugerii complecte. Chemarea destinului nu ni se adresează numai pentru ca noi, în clipa hotărîtoare, să-l urmăm pe Führer ca bărbaţi ai disciplinei şi ai caracterului neînduplecat, ci fiecare trebue să găsească în profesiunea sa prin conştiinţa misiunii o chemare şi împlinire nouă. Sînt doar totdeauna numai puţini aceia cari au pînă în sînge şi oase conştiinţa deplină a măreţiei acestei clipe istorice cu norocul şi primejdia ei şi cari, de aceea, trăesc deplin întîmplările hotărîtoare ce se petrec. Lor însă

www.dacoromanica.ro

soarta le-a impus răspundrea pentru viitorul german, tot ei contribue la chemarea şi creaţiunile poporului, astăzi încă într'o Germanie necunoscută, ca suită necunoscută a Führerului, întrucît membrii ei nu apar tocmai pe primul plan al vieţii publice, ci stau ca animatori în cercul profesiunii lor. Dintre ei se ridică, din chemarea internă, elita puterilor făuritoare şi purtătoare a viitorului spre ziua omului german în istorie.

Marele Reich German — imensul dar încredinţat generaţiei noastre — impune tuturor celor de un sînge, mai cu seamă celor din profesiunile chemate să creeze, o datorie nu mai puţin imensă care trebue să ne înalţe puternic la cele mai înalte prestaţiuni ale energiei omeneşti. Ziua omului German în istorie nu e altceva decît păstrarea şi organizarea Marelui Reich German, prin care sîntem iarăşi înseraţi pe linia Reichului marilor împăraţi germani. Acest Reich a devenit pentru fiecare German fundamentul şi prncipiul existenţei. De aci ne primim misiunea noastră, grandoarea noastră umană, caracterul nostru public, dacă sîntem la înălţimea sarcinei pe care Reichul a dat-o fiecăruia în profesia sa.

Pentru a explica aceasta, e necesar să aruncăm o scurtă privire în istoria germană. La ascensiunea epocei europene burgheze, Germania a aşezat odinioară cu reforma fundamentul şi a dat impulsul hotărîtor. Pînă atunci conştiinţa naţională şi conştiinţa dreptului forma un tot unitar, de pildă la juriştii şi jurisconsulţii germani, ca Eike von Repgow, ca şi în chip asemănător la Walter von der Vogelweide. Dar în secolul al XVI-lea cîştigă peste tot supremaţia desbinările şi sfîşierile. Reichul nu se întîlnea pe aceeaş linie cu revoluţia întruchipată în reformaţiune, în războiul ţăranilor şi toate celelalte mişcări revoluţionare, ceea ce a adus cea mai mare pagubă istoriei germane şi astfel în secolul al XVII-lea Reichul era în plină ruină iar poporul împins la marginea prăpastiei. In vremea aceasta Reichul era în dependenţa puterilor străine, iar în interior se luptau protestanţii contra catolicilor, principii contra împăratului; principii, stările sociale, în luptă toţi contra tuturora, luptă pe care nu trebuia s'o proectăm nicidecum înapoi într'o stare naturală fictivă, deoarece ni se înfăţişa chiar în mizeria prezentului. In ceea ce priveşte mai ales dreptul, luptau întreolaltă dreptul german cu cel roman. Cum putea de aci să răsară o lume germană dreaptă şi cu un scop bine definit, o înălţătoare conştiinţă etnică şi misionară care, ea abia, ar fi fost în stare să ridice demnitatea umană şi personală la grandoare istorică,

www.dacoromanica.ro

la autoritatea conducerii? Talente nu ne-au lipsit nicăeri, nici între juriști. Dar unde ar fi găsit ei fundament, sprijin și țel? Conring deveni venal și lipsit de caracter, cum mai tîrziu Genz, Pufendorf și Thomasius cedară și rătăciră și chiar Gottfried Wilhelm Leibniz, care se lupta fără nădejde pentru ieșirea Reichului și a neamului din haos și pentru închegarea acestora, chiar acest unic luptător a trebuit să sfîrșească în plină contrazicere și echivoc. Aci căutau ei o existență, în forma burgheziei ordonate, autonome și cuminți, ca să-și realizeze în cadrul acesteia virtuțile lor înăscute, de nu decădeau într'o jurisprudență legată de interesele statelor mici și mai tîrziu de ale economiei; sau plăzmuiau din genialitatea lor, la trecerea dela sec. XVIII la XIX, acel imperiu înalt și vaporos al spiritului pur, departe, dincolo de realitatea nestăpînită a vieții național-politice, sau creiau, în sfîrșit, acea știință obiectivă, lipsită de orice valoare, de orice hotărîre, pur contemplativă și resemnată. Această știință trezi mîndria lor într'o măsură atît de mare, cu toate că ea nu era altceva decît un surogat inferior, un azil în contra mizeriei unei vieți germane care vegeta numai în absența Reichului și care de aceea devenise și în privința culturală o provincie a Puterilor apusene, care între timp împărțiseră lumea între ele. Incă în sec. XIX figurile nehotărîte și caracterele nestatornice, ca de pildă cele ale lui Savigny și Ihering, poartă semnul absenței Reichului.

Adolf Hitler ne-a readus Marele Reich German și, prin aceasta, i-a redat poporului german misiunea, pe linia mare care, pornind de la acei Germani pe sîngele și acțiunea cărora s'au ridicat toate Statele și popoarele Europei, arată peste Marele Reich German al marilor împărați, după timpul lung al decăderii și mizeriei, peste începuturile lui Bismark în micul Reich German, spre împlinirea ultimă, ziua Germanului în Istorie, care va fi recolta tuturor faptelor și prestațiilor, a sîngelui și spiritului strămoșilor noștri. Insă răspunderea biruinței e așezată pe umerii noștri, pe caracterul generației de trecere. Dacă vom fi în stare să realizăm misiunea germană, fiecare în domeniul profesiunii sale, atunci prin aceasta vom duce realitatea naturii și istoriei germane într'un viitor nou.

ERNST KRIECK
profesor la Universitatea
din Heidelberg

www.dacoromanica.ro

Jurisdicțiunea în Statul legionar

Pozitivismul subordonează noțiunea de *dreptate* celei de *drept pozitiv*, adică de regulă de drept scrisă. De aceea în acest sistem și împărțirea dreptății este legată de reguli tehnice inflexibile. Jurisdicțiunea devine strict formalistă, cu accentuat caracter de mecanizare. Rolul judecătorului se rezumă, — cu rare abateri, — la interpretarea literală a textului din cod și la compartimentarea „cazului" în paragrafe.

Acest exces de raționalizare a dreptății duce la anchilozarea ei în formule și, în aclași timp, la anarhizarea ei. Înpricinatul, pierde sau cîștigă de cele mai multe ori procesul, fără fără să-l discute în fond, — pentru viții procedurale.

Mașina dreptății funcționează cu un conglomerat de rotițe și robinete a căror savantă mînuire poate atinge culmi de dexteritate speculativă. Dechizi robinetul potrivit și ai cîștigat cauza, — indiferent de partea cui o fi dreptatea. Totul e să nimerești robinetul.

Poate rămîne dreptul legionar pe această linie?

Evident că nu. Legiunea a preferat totdeauna anarhiei morale învelită în forme, ordinea morală care calcă formele.

In concepția legionară dreptatea nu poate fi rezultatul arbitrar al unor capricii de raționament; fundamentul juridic al dreptății fiind însăși dreptatea, iar măsura ei, *conștiința* celui ce o împarte și numai în al doilea rînd litera legii.

Deaceia în legislația legionară, indiferent cînd și cum se va desvolta ea, — legea va trebui să aibă o caracterstică esențială: pentru administratorul dreptății ea va fi un *îndreptar* și nu un *imperativ*. Păstrînd strictul necesar de norme ea nu se va putea pierde în formule de amănunt ce se pretind permanent valabile, ci va trebui creată vie, în permanentă evoluție, după necesitățile neamului. Aceasta, pentrucă legea e făcută pentru neam și nu neamul pentru lege.

Această descătușare de forme poate fi privită ca cea mai îngrozitoare aberațiune de doctul purist și sclav al tuturor sistemelor juridice. In ochii juristului deformat profesional, care se simte perfect satisfăcut și scutit de orice răspundere, măsurînd geometric dreptatea înpricinatului cu paragrafe de procedură, acest fel de a vedea poate însemna o catastrofă. Nu interesează.

Vremea lumii pe care singure teama de răspunderi și frica de pedeapsă o ține în frîu, e pe ducă.

www.dacoromanica.ro

Pentru elita legionară, — şi magistraţii ţării, *ei mai ales*, vor trebui să facă parte din această elită, — nu există teamă, atunci cînd conştiinţa a fost împăcată.

Ca în toate domeniile şi mai mult decît în altă parte, Legiunea va opune aici principiului normei deci, *primatul omului selecţionat.*

Căci dreptatea nu o pot administra exegeţii cu minţile încîlcite în formule, ci numai acei cărora dreptatea le creşte din suflet.

DRAGOŞ VITENCU

Invăţămîntul secundar practic

O ramură a învăţămîntului secundar, căreia, potrivit însemnătăţii sale din întreitul punct de vedere economic, social şi naţional, s'a acordat o deosebită atenţie, fără însă ca acest învăţămînt să-şi fi ajuns pe deplin scopul de a creia elemente convinse şi bine pregătite pentru carierele practice, este învăţămîntul secundar practic. Necesitatea acestui învăţămînt — contrapondere firească şi completare utilă a învăţămîntului teoretic — a fost recunoscută de toţi conducătorii departamentului instrucţiunii, începînd cu a doua jumătate a sec. al 19-lea. Problema randamentului acestui învăţămînt — înţeleg: pregătirea temeinică de meseriaşi şi comercianţi şi practicarea efectivă a meseriilor şi comerţului — rămîne deschisă şi astăzi, mai cu seamă astăzi, cînd se vădeşte necesitatea reorganizării întregului învăţămînt, spre a se face din el instrumentul capabil de a creia *omul cel nou* al noului *Stat legionar romînesc.*

Invăţămîntul secundar teoretic, aşa cum l-am avut în trecut, a corespuns în apreciabilă măsură nevoiei de a forma elemente de muncă şi de conducere în aproape toate domeniile activităţii intelectuale şi ale vieţii de Stat. Cu unele modificări de programe şi prin infuzarea unei noui spiritualităţi, isvorîte din adîncurile neexplorate şi nevalorificate încă ale etnicităţii noastre, învăţămîntului secundar teoretic va putea corespunde întregii sale misiuni educatoare. Insă învăţămîntul practic, deşi i s'au adus în decursul vremii însemnate modificări şi deşi rezultatele lui nu sunt cu totul de trecut cu vederea, în special în epoca de după război, a rămas totuş departe de

www.dacoromanica.ro

scopul pentru care a fost creiat. Rămîne să se vadă dacă aceasta este numai o problemă de organizare sau şi una de mentalitate, în care caz măsurile de îndreptare trebuesc luate pentru combaterea deopotrivă a ambelor elemente ale problemei.

In a doua jumătate a sec. al 19-la — spre a face o scurtă menţiune istorică —s'au ocupat de învăţămîntul practic o seamă de oameni de carte, economişti încercaţi şi cu grije pentru o normală desvoltare a societăţii romîneşti, dintre care amintim pe *Ştefan Fălcoianu*, vice-preşedintele consiliului superior al Instrucţiunii între 1860 şi 1870, *Dionisie Pop Marţian*, iniţiatorul studiului statisticei în Romînia, *Constantin Kreţulescu*, fost prim ministru şi *Ion Ghica*. In 1881, junimiştii, în frunte cu *Petre Carp* şi *Titu Maiorescu*, în eroicul lor program de reforme „*Era nouă*", constatau : „In organismul nostru social s'a produs o ştirbire, care trebue reparată fără întîrziere : *meseriaşul romîn a dispărut în multe locuri şi este pe cale de a dispărea în mai toate. Inlocuirea lui prin meseriaşi streini ar însemna scăderea vitalităţii poporului romîn...*" Iar *Mihai Eminescu*, reluînd o parte a programului junimist şi comentînd-o în „Timpul" stăruia să se îndrumeze forţele vii ale naţiunii către ocupaţunile, aşa de bogate şi aşa de necesare în organizarea societăţilor moderne, *ale industriei şi comerţului*".

Dintre conducătorii departamentului şcoalelor, cel mai vechiu ctitor al acestui învăţămînt este *A. Donici*, care, în legea sa din 1864, se ocupă de organizarea învăţămîntului practic. După el, în ordinea timpului, s'au ocupat de acest învăţămînt *Tache Ionescu, Spiru Haret şi D-l Dr. C. Angelescu.*

II

Infiinţarea şi desvoltarea învăţămîntului secundar practic în Romînia a corespuns unei necesităţi de ordin economic, social şi naţional. Problema a depăşit cadrele unei simple chestiuni de învăţămînt, şi, dată fiind evoluţia societăţii romîneşti în secolul al 19-lea, a luat proporţiile unei adevărate probleme de Stat.

In prima jumătate a secolului al 19-lea, societatea romînească, strînsă în această zonă geografică de interferenţă a două lumi, cu două mentalităţi şi structuri sociale deosebite, între lumea Orientului apropiat şi aceea a Occidentului, a trecut printr'o criză organică de desvoltare, ale cărei fenomene

www.dacoromanica.ro

au fost studiate de sociologi şi de istorici. A fost criza provocată de trecerea bruscă dela faza patriarhală, agricolă-păstorească, plămădită dealungul veacurilor de condiţiuni locale, geografice şi istorice — la aceea de viaţă economică, socială şi politică a popoarelor apusene. In cîteva decenii, vechi moravuri şi vechi deprinderi, odată cu vechile legiuiri şi cu tot trecutul de organizare al principatelor, au fost părăsite pentru a se face loc unei noui organizări de Stat după modelul statelor din Apus. In această criză de desvoltare, pe de o parte nevoia constituirii cadrelor de Stat după cerinţele unei noui Constituţii, iar pe de altă parte trecerea dela vechiul sistem al breslelor şi al unui negoţ închis, practicat de autohtoni, la sistemul liberalismului economic, care deschidea larg porţile ţărilor noastre pentru comerţul cel mare al Apusului, au avut de efect părăsirea îndeletnicirilor practice — meseriile şi negoţul — pe care le-au acaparat străinii, în special Evreii, şi îndreptarea Romînilor către funcţionarism.

Societatea romînească prezintă astfel o deficienţă organică: *lipsa clasei de mijloc*. La baza edificiului social şi naţional, o ţărănime romînească omogenă şi compactă, rezerva etnică de totdeauna a poporului nostru ; la vîrful piramidei sociale o pătură conducătoare deasemenea romînească, iar între aceste două pături ; hiatus : o burghezie streină. Circuitul social — pentru a folosi o formulă întrebuinţată acum de mai mulţi — era interceptat prin interpunerea între ţărănime şi clasa dirigentă a unei pături streine, care prin prezenţa şi puterea ei primejduia desvoltarea organică şi unitară a poporului romîn.

Impotriva acestei situaţii trebuia începută lupta. Clasa de mijloc romînească de meseriaşi, comercianţi şi industriaşi, trebuia refăcută. Prin ce mijloc? Prin reeducarea tineretului romîn în direcţia îndeletnicirilor practice şi prin readucerea lui în făgaşul meseriilor şi comerţului. In ce fel ? Prin vechea practică a uceniciei şi a băiatului de prăvălie ? Şi aceste căi, fără îndoială, sunt ducătoare la scop. Prin ucenicie la patronul meseriaş sau comerciant se iniţiază în meserii şi în comerţ micii evrei spre a ajunge mai tîrziu mari industriaşi şi comercianţi. Dar dacă vrem să organizăm această pregătire şi să-i dăm viitorului comerciant sau meseriaş pe lîngă dexteritatea profesională şi o educaţie cetăţenească şi naţională, trebue să facem şcoală. Din această consideraţie şi din această nevoie au răsărit pe tot cuprinsul ţării şcoalele de învăţămînt practic.

www.dacoromanica.ro

După războiul mondial, problema devenea şi mai acută. In ţara mărită ca teritorii şi ca populaţie prin adăugirea noilor provincii romîneşti, — în care puternice minorităţi etnice deţineau întreaga viaţă economică a oraşelor —, era obsolută nevoie ca o parte însemnată din tineretul romînesc să fie canalizat spre comerţ şi industrie. In special în aceste provincii, elementul romînesc trebuia ajutat spre a-şi lua locul, la care numărul şi situaţia sa de element dominant în Stat îl îndreptăţia în viaţa economică a ţării. — Prin ce mijloc ? — Prin şcoalele de învăţămînt practic şi sprijinul direct al Statului.

III

Ce s'a făcut pînă acum în învăţămîntul secundar practic şi cu ce rezultate ? Ce rămîne de făcut pentruca acest învăţămînt să-şi ajungă scopul ?

De învăţămîntul practic, excepţie făcînd de bătrînul A. Donici, întemeietorul lui, s'au ocupat îndeosebi trei conducători ai şcoalelor : Tache Ionescu, Spiru Haret şi D. Dr. C. Angelescu.

Tache Ionescu şi-a dat seama că învăţămîntul practic spre a putea corespunde în adevăr menirii lui de a da ţării meseriaşi, technicieni şi comercianţi, iar nu funcţionari, trebue desvoltat în deosebi în latura disciplinelor practice, iar elevii acestui învăţămînt, — chestiune de atmosferă necesară îmbrăţişării carierelor practice — trebuesc puşi în contact cît mai intim cu atelierele mecanice, stabilimentele industriale, fabricile şi casele de comerţ. In vederea perfecţionării elevilor în anumite ramuri ale meseriilor şi ale technicei, el preconiza diversificarea şi specializarea şcoalelor de arte şi meserii după caracterul economic şi industrial al fiecărei regiuni şi al fiecărui centru industrial, precum şi înfiinţarea de şcoli practice pe lîngă marile stabilimente industriale şi case de comerţ. Hîrţuit de lupta politică a vremii, Tache Ionescu a fost împiedecat de a-şi pune în aplicare planul şi nici mediul politic n'a fost potrivit.

Spiru Haret — omul şcoalei — avea o altă concepţie. El înţelegea să se dea elevilor din acest învăţămînt nu numai o deprindere temeinică a meseriilor, ci să li se facă şi o educaţie cetăţenească, odată cu dobîndirea unei culturi generale, indispensabile oricărui om trecut prin şcoală. In acest sens a statuat

www.dacoromanica.ro

el în legile de organizare din 1901 şi 1908 asupra învăţămîntului secundar practic. D. Dr. C. Angelescu, a întocmit *Legea învăţămîntului industrial din 1936.*

S'au adus obiecţiuni acestei legi în legătură cu schimbarea de titulatură a şcoalelor : din şcoale de arte şi meserii, inferioare şi superioare, şi din şcoale elementare sau superioare de comerţ, în gimnazii sau licee industriale şi comerciale. Obiecţiunile aduse n'au ţinut seamă de un element : *factorul psihologic,* care a contribuit la ridicarea prestigiului, în opinia publică, a învăţămîntului practic prin ştergerea deosebirii de titulatură dintre acest învăţămînt şi cel teoretic. Nu s'a relevat în schimb temeiurile bune ale acestei legi, între care proporţia justă dintre studiile teoretice şi disciplinele practice în economia programei acestui învăţămînt : cel mult 1/3 din ore pentru studiile teoretice şi 2/3 pentru disciplinele practice ; nici crearea Consiliului superior de îndrumare sau a Casii învăţămîntului industrial, ori organizarea învăţămîntului muncitoresc (cursurile de ucenici), alături de alte bune dispoziţiuni ale legii.

Legea învăţămîntului industrial din 1936 (publicată în Monitorul Oficial No. 88 şi 89 din 16 şi 17 Apr., 1936) nu a fost aplicată. Autorul legii, părăsind departamentul educaţiei naţionale la scurt timp după elaborarea ei, n'a avut timpul material de a o pune în aplicare, iar urmaşii săi din timpul prigoanei au ignorat-o, pur şi simplu. Ba mai mult : unul dintre ei, stăpînit de mania legiferării, a înlăturat-o cu totul, substituindu-i o alta, în care nu aducea nimic în plus, ci doar repeta, sub o altă formă, principiile legii dn 1936. Acesta a fost unul dintre motivele, pentru care învăţămîntul secundar practic a întîrziat de a-şi da roadele. Al doilea motiv care a făcut ca rezultatele acestui învăţămînt, privite în perspectiva timpului, să nu fi fost cele aşteptate, este o chestiune de mentalitate : lipsa de preţuire a societăţii romîneşti pentru carierele practice — meserii, industrii, comerţ — şi de aceea evitarea şcoalelor de învăţămînt practic cărora li se preferă cele de învăţămînt teoretic. Nici meseriaşi şi comercianţi — şi cazurile se pot cita cu sutele — nici lumea dela ţară nu-şi dă bucuros copiii la şcoalele de învăţămînt practic, ci numai... dacă nu reuşesc la liceele teoretice. Acesta este adevărul. Ne stăpîneşte încă mentalitatea funcţionărească, cu salariul oricît de mic, dar sigur, şi cu perspectiva pensiei la bătrîneţe.

Ce rămîne de făcut ? Mentalitatea noastră greşită nu poate

www.dacoromanica.ro

fi înlăturată de pe o zi pe alta. Este o chestiune de timp şi de educaţie. Stabilirea unei proporţii bine chibzuite între şcoalele de învăţământ teoretic şi cele de învăţământ practic, împreună cu o propagandă stăruitoare în scopul justei preţuiri a carierelor practice, încă poate fi de mult folos. Primul motiv însă, acela al organizării temeinice a învăţământului *practic şi problema debuşeului şi a asistenţii pentru absolvenţii acestui învăţământ, în scopul deschiderii de ateliere trebue să treacă pe primul plan.*

Şi mai înainte de orice, o legiferare a acestui învăţământ. Astăzi, învăţământul secundar practic se conduce tot după vechile legiuiri şi după vechile dispoziţii dinaintea Legii din 1936. Şi astăzi mai sunt în acest învăţământ un gen de şcoli, ca de ex.: şcolile de menaj, — de organizarea şi programa cărora ne vom ocupa într'un articol viitor — cu programe şi orarii imposibile (9 ore de curs pe zi, dintre care 4 ore practice şi 5 ore de studii) şi cu catedre de umplutură, ca cele de ştiinţele menajului (cîte 2 şi 3 catedre de fiecare şcoală), catedre de al căror obiect, sens şi utilitate nu poţi să te întrebi îndeajuns. Şi astăzi mai sunt în acest învăţământ şcoli, în care numărul profesorilor sau al profesoarelor este aproape jumătate din numărul elevilor. Făcînd proporţia revine un profesor sau o profesoară la 2, cel mult 3 elevi. In acest caz eşti în drept să te întrebi: pentru cine a fost creeată şcoala: pentru elevi sau profesori ? De aceea primul lucru, care se impune, este ca toate vechile legiuiri şi toate vechile dispoziţii dinaintea Legii din 1936, să fie date la o parte şi întreaga problemă a organizării învăţământului practic să fie din nou pusă şi din nou studiată în vederea unei selecţionări definitive, care să pună în sfîrşit acest învăţământ în situaţia de a da rezultatele, ce se aşteaptă dela el.

Să se proceadă la raţionalizarea şi reorganizarea învăţământului practic. La viitoarea reformă a acestui învăţământ se va putea avea în vedere următoarele considerente utile :

1) atelierele, nu studiile teoretice, imprimă caracterul specific şi legitimează adevăratul rost al învăţământului secundar practic ; deci asupra desvoltării şi utilării moderne a atelierelor va trebui îndreptată în primul rînd atenţiunea legiuitorului, iar în legătura cu activitatea şcolară în ateliere — deci cu deprinderea reală şi temeinică a meseriilor — va trebui

www.dacoromanica.ro

aplicat în mod strict principiul Legii din 1936 ca cel mult 1/3 din orele de curs să fie afectată studiilor teoretice, iar celelalte 2/3 să fie destinate disciplinelor practice ;

2) diferenţierea şcoalelor de învăţămînt practic după caracterul specific, economic şi industrial, al diferitelor regiuni din ţară ;

3) *stabilirea unui contact intim şi frequent între şcoală şi marile stabilimente industriale sau mari case de comerţ şi instituţiuni bancare, în vederea întreţinerii unei atmosfere sufleteşti favorabile îmbrăţişerii meseriilor şi comerţului ;*

4) înfiinţarea Casei învăţămîntului industrial pentru ajutorarea absolvenţilor şi absolventelor învăţămîntului practic spre a-şi deschide ateliere proprii şi acordarea de credite pe termen lung în vederea finanţării acestor ateliere sau case de comerţ ;

5) încurajarea acestor ateliere sau case de comerţ de către ministere, instituţiuni publice sau institute subvenţionate de Stat, care îşi vor face comenzile, în primul rînd, la aceste întreprinderi conduse de absolvenţii şi absolventele învăţămîntului secundar practic.

P. I. TEODORESCU

Scrisul romînesc în 1940

Ziua de 6 Septembrie 1940 a adus suflu nou şi în scrisul romînesc. Cărţile, revistele şi ziarele legionare comunică slovă de foc, regeneratoare. Cartea Capitanului, evanghelia neamului nostru, răsare ca un Rarău din negurile risipite de batalioanele verzi, Literatura legionară numără lucrări cari, prin spiritul lor de netemătoare afirmaţie naţională şi prin moartea de martiri a autorilor, capătă un sens dogmatic. Ele sunt îndreptarul Legiunii şi-al Neamului. „Pentru Legionari", „Cărticica şefului de cuib"; „Cranii de lemn", „Crez de generaţie", cărţile martirilor legionari Alexandru Cantacuzino, Ion Banea, Neculai Totu, Bănică Dobre, Mihail Polihroniade şi Alexandru Christian Tell, Vasile Christescu, Dorul Belimace, Victor Gîrcineanu, Sima Simulescu, Valeriu Cîrdu, Constantin I. Goga — au, prin jertfa adusă pe altarul Patriei, o semnificaţie care depăşeşte sensul literar. O valoare dogmatică au şi scrierile oamenilor de ştiinţă sau ale literaţilor cari şi-au închinat întru totul Legiunii viaţa, luptînd şi suferind pentru ea. Atît pînă în anul 1938, cît şi după 6 Septembrie 1940, au apărut numeroase cărţi

www.dacoromanica.ro

de acest fel, formînd un adevărat tezaur spiritual pentru Romînia.

Demne de admiraţie sunt şi periodicele legionare, cari freamătă de înţelepciune şi duh viu. Cotidianele „Cuvîntul", „Buna-Vestire" şi „Axa" aduc, pe lîngă o mare contribuţie ideologică, şi o bogată contribuţie literară. Spre deosebire de presa veche, scrisă în mare parte de jidani inculţi sau de jidoviţi deasemenea inculţi, presa nouă e scrisă în întregime de condee alese. Pagina a doua a menţionatelor ziare e un model de prezentare culturală.

Intrarea lui Ion Barbu în rîndurile poeţilor legionari se cuvine şi ea remarcată.

Literatura filosofică a înregistrat în 1940 apariţia mult aşteptată a cărţilor d-lui prof. Traian Brăileanu, asupra cărora specialiştii şi-au şi spus cuvîntul.

Deşi nu teologică în sensul strict al cuvîntului, cartea părintelui Ilie Imbrescu pune în discuţie multe probleme bisericeşti.

Literatura beletristică s'a adăpostit îndeosebi în tiparniţele editurilor „Fundaţiile Regale", „Cartea Romînească", „Universul" şi „Cugetarea". Prima ne-a dat, între altele, volumul „Statui" al lui Mihail Codreanu. La „Universul" au apărut „Corabia cu tufănici" al lui Radu Gyr, un poem dramatic între ale cărui rînduri puteam citi şi lucruri legionare; „In ţara cerului", nuvele de Ladmiss-Andreescu; „Scară la cer", de Virgil Carianopol; „Realitate şi eroare", de Mircea Mateescu, etc.

La „Fundaţiile Regale", V. Voiculescu şi-a tipărit volumul de poezii „Intrezăriri".

„Cartea Romînească" a editat două cărţi noui de Ionel Teodoreanu şi una de Ştefan Velisar pe lîngă numeroase alte lucrări.

Hotărîrea „Cugetării" de-a reedita clasici e lăudabilă, mai ales că această reeditare se face cu multă pricepere. Tot la „Cugetarea" a reapărut „Crăişorul" lui Liviu Rebreanu; între cărţile noui, notăm „Avram Iancu", de Gabriel Bălănescu. Iniţiativa d-lui P. C. Georgescu-Delafras de-a tipări traduceri din limba germană e merituoasă. Să vedem, însă, în ce fel se va realiza această intenţie.

In colecţia „Convorbirilor literare" a apărut un voluminos studiu asupra lui Lucian Blaga.

O surpriză a anului literar 1940 a fost desigur debutul doamnei Vera N. Totu în paginile revistei „Vremea". Mătur, pito-

www.dacoromanica.ro

resc, înduioşător şi înălţător, scrisul doamnei Vera N. Totu e o revelaţie.

Pentrucă „Insemnări sociologice" e şi o revistă bucovineană, ne vom opri şi asupra scriitorilor din Arboroasa, cari au fost primiţi cu dragoste de scriitorii din Capitală.

Luptătorii Ionel Ţurcan, George Macrin şi Vasile I. Posteucă sunt şi aprigi ziarişti în coloanele „Cuvîntului". La „Buna-Vestire" scrie Em. Voinescu. Barbu Sluşanschi semnează foiletoane documentate şi gîndite esteticeşte, Victor Ion Pavelescu scrie deasemenea la „Cuvîntul". Liviu Rusu redactează „Radio-Romînia". Sub conducerea lui va apare în curînd revista „Insemnări muzicale". La revista „Convorbiri literare" a bucovineanului I. E. Torouţiu colaborează Teofil Lianu.

La Cîmpulung, poetul legionar Neculai Roşca a terminat traducerea integrală a lui Baudelaire, George Drumur pregăteşte în Germania un memorial de călătorie. La Suceava, Şt. Pavelescu va edita revista „Ţara Fagilor". Ceilalţi scriitori bucovineni: Ghedeon Coca, Ionel Negură, George Z.Antonescu, Aurel Fediuc, Neculai Tăutu etc., pregătesc şi ei lucruri noui.

La revista de elită care e „Muncitorul legionar", condusă de George Macrin, colaborează Dragoş Vitencu şi Teodor Iliuţ.

Se ridică şi o generaţie nouă, crescută în spirit legionar: Mircea Ropceanu, George Pivin, Dragoş Vicol, Popescu-Padea etc.

In ceeace priveşte literatura dramatică, trebuie menţionate în primul rînd lucrările părintelui Ion Luca şi G. Ciprian, precum şi adaptarea lui Ion Cantacuzino după Aristofan. Despre piesele actuale ale lui T. Muşătescu nu se poate scrie întrucît n'avem posibilitatea să controlăm care e partea d-sale de colaborare la comediile lui Scribe.

Sub conducerea lui Haig Acterian, „Teatrul Naţional" legionarizat pregăteşte terenul pentru o nouă artă dramatică.

Aici dorim să spunem şi cîteva cuvinte despre artele plastice. In recenta expoziţie din sălile Dalles, pictorii şi sculptorii legionari Bassarab, Geo Zlotescu, Vînătoru, Andronic Cantacuzino, Dumitru Anastase şi Cristea Grosu şi Stoica au realizat lucrări asupra cărora nici o laudă nu trebuie precupeţită. Legionarismul a dat roade bogate în artele plastice. Teoreticianul grupării de pictori şi scluptori legionari, camaradul Bassarab, a fixat în linii largi şi înalte ţelurile artelor plastice romîneşti de azi.

M. STREINUL

www.dacoromanica.ro

Despre metafizica nietzscheiană

— cu prilejul împlinirei a 40 ani dela moartea filosofului —

O încercare de categorisire a filosofiei lui Nietzsche este destul de dificilă. Sunt necesare, nu două, trei, ci mai multe tipare-sisteme în cari să poată fi cuprinse feluritele filosofeme răspîndite în cărţile gînditorului, dela *Geneza tragediei* pînă la *Amurgul zeilor, Ecce homo* şi celelalte scrieri din anul încheerei ursitei creatoare 1888. Ceva mai mult, în Nietzsche coexistă acut ca în oricare natură vulcanică, extremele; el este un gînditor cu meandrele spiritului bogate şi adînci, folosind faţă de problemele filosofice cu totul altceva decît o postură solemnă şi didactică: am putea spune că Nietzsche tratează chestiunile cele mai grave ale filosofiei în mod egal, simplu, omenesc, ceiace ne atrage şi ne intrigă fiind doar coeficientul superficial, temperamental al cărţilor sale. In felul acesta se singularizează exegetul voinţei de putere; prin ceiace are Nietzsche *omenesc* se izolează cu totul originar în istoria filosofiei, încîntîndu-ne ca nimeni altul şi vorbindu-ne, omului din noi, ca nimeni altul.

In conturarea acestui gînditor ca om, în faptul prezenţei în modul lui existenţial a unei omenii primare, sincere, reşede încă şi explicaţia faptului că a fost posibilă contestarea calităţei de filosof a lui Nietzsche. Această întrebare crucială ar putea avea, poate, şi alt răspuns; noi îl dăm pe cel de mai sus. Condiţiile cotidian-umane ale trăirei nietzscheiene se pot surprinde facil la tot pasul. Un om care se întreabă pur şi simplu, deschis: „pentru ce sunt eu atît de înţelept?" sau „pentru ce scriu eu cărţi aşa de bune?", răspunzîndu-şi în paragrafe speciale, poate fi considerat prelung şi sub un unghiu de vedere special, dar rămîne pururi obiectul unei rodnice disecţii psihologice, răsturnînd prin atitudinea lui orice cadenţă clasică a filosofiei ortodoxe. Căci îndărătul noemelor de aparenţă comună, saltă edificiul original al unei imense inteligenţe acut dominante peste veacuri.

Gysarz ne spunea cu multă dreptate, că despre Nietzsche se poate spune totul (calitativ), ceiace explică apariţia inevitabilă a detractorilor; ne mai atrăgea atenţia asupra acestui fapt interesant că Nietzsche nu a adus nicio gîndire pînă la capăt, lăsînd astfel deschise posibilităţile pentru desvoltarea ulterioară a ideilor fundamentale sau schiţate ca atare. Aşa dar — adău-

www.dacoromanica.ro

găm noi — nu avem de aface cu un sistem, un ciclu filosofic ori cu o gîndire închisă, ci mai degrabă cu o filosofie polistructurală şi de sine stătătoare în felul celei platonice. „Ca pe un mare filosof, — spune *Rickert* în *Filosofia vieţei* — îl voi considera numai atunci, cînd cineva îmi va arăta că el a obţinut o latură esenţial nouă pentru vreuna din problemele atemporale ale filosofiei, cari stăpînesc gîndirea europeană de după Platon". Din punctul de vedere al „ştiinţei", ceiace se cuprinde în opera lui Nietzsche este de bună seamă altceva decît filosofie clasică. Dealtmintreli, filosoful nostru însuşi, după cum observă Jaspers, aşează filosofia la polul opus al ştiinţei, poate — după opinia noastră — dintr'o atitudine temperamentală, ori poate ca o reacţiune împotriva „veselei ştiinţe" şi a platitudinei omenesc-preaomenescului revărsat din abundenţă în viaţa de toate nuanţele şi căruia Nietzsche i-a opus construcţia gigantică a supraomului.

Dar, este Nietzsche un metafizician ?

Din discuţiile de mai sus, inclusiv expunerea fugară a cîtorva opinii critice, cari nu înlocuesc masiva necesitate a cunoaşterei integrale a textului, s'ar părea că putem răspunde afirmativ la întrebarea de mai sus. Nietzsche se situiază în cadrul inconsistent al iraţionalului, acolo unde tronează etern idealul zarathustric. Dar metafizica nietzscheiană prezintă un colorit aparte, ceiace ne îndreptăţeşte a cerceta în primul rînd calitatea acestei exprienţe noetice iraţionaliste. Să fim înţeleşi însă asupra non-identităţii parţiale dintre iraţional şi metafizic.

Am accentuat iniţial că în Nietzsche coexistă contrariile, ca în filosofia efesianului, care a fost poate unica doctrină de care nu s'a desfăcut toată viaţa. Spirit de formaţie clasică, atras în tinereţe către Eschile şi Platon (pe care l-a decretat apoi ca *Feigling),* ulterior spre filosofia lui Schopenhauer ; idealist într'un sens original şi „pozitivist" aşişderea ; adept al metafizicei şi tăgăduitor al realităţei transcendente ; antiraţionalist şi admirator al dinamismului noetic ; slăbănog şi deficient somatic şi totuşi apologet al exterminării celor slabi : iată cîteva din contradicţiile cari definesc, pentru cel care a folosit o îndelungată comuniune spirituală cu opera, natura filosofului nostru. Numai în cazul acestor premise se va căuta în mod obligatoriu o despicare a întrebărei asupra caracterelor unei metafizici nietzscheiene.

Am socotit întotdeauna că în paginile acestei filosofii sur-

www.dacoromanica.ro

prindem lesne o continuă goană după ideal, prin care latură nietzscheianismul capătă nuanța idealist-extatică, uneori avînd caracter clasic-elen (dionisiac), alteori deadreptul muzical, alimentat prin melofilia integrală a prietenului *de totdeauna* al lui Wagner. Astfel gîndul lui devine cîntec, imn înălțat vieței și către tot ce e soare, tărie, linie dură:

„Am avut norocul să regăsesc după milenii de rătăcire și pribegiri calea care duce la un Da și un Nu! Eu predic Nu, pentru tot ce slăbește, istovește. Eu predic Da, pentru tot ce întărește, ce răspîndește forță, ce desăvîrșește simțul forței".

Din Pindar și din lirica greacă purcede elanul trăirei nietzscheiene, dar ceva nou este totuși în trăirea aceasta: iubirea pămîntului, de atîteaori și sub atîtea forme propovăduită în cărțile filosofului. Această dragoste nu-i va preface nici cînd viața în valoare minoră și scepticismul aparent în organică mistuire:

...„Eu calc pe pămînt:

Ce-mi folosește că e mare ori mic? Că se chiamă mlaștină ori cer? O palmă de pămînt mi-e deajuns; numai să fie cu adevărat pămînt și țărînă!..."

Așa dar aripile avîntului transcendent sunt pururi îngreunate la Nietzsche de viziunea anteică masivă și într'un anumit sens; căci despre co*nformismul* teluric al filosofului, s'ar cuveni — credem — să se discute mai pe îndelete, ca o trăsătură esențială a acestuia.

Spre a ne orienta însă în problema unei metafizici nietzscheiene, putem utiliza cu folos distincția pe care o face criticul *August Messer*. Acesta împarte evolutiv gîndirea nietzscheiană în două etape, *Menschliches, allzumenschliches* avînd caracter hotarnic. Ar fi vorba de o îndreptare a lui Nietzsche, după data cînd a fost scrisă această carte (1876-1878), către o tematică „pozitivistă", către o desfacere din inconsistențele tinerești ale transcendenței. Citäm din cartea de mai sus două pasagii concludente în acest sens, nu fără a ne întreba însă dacă în ceiace a scris Nietzsche după 1878 și mai ales în Zarathustra (1883-1892) nu se găsesc cumva aceleași tendințe de alunecare în problematica iraționalistă:

Primul citat. „Este adevărat că ar putea să existe o lume metafizică; absoluta posibilitate a faptului abia poate fi combătută. Noi vedem toate lucrurile printr'un cap de om și nu putem tăia acest cap; totuși rămîne întrebarea, ce ar mai fi

www.dacoromanica.ro

Al doilea citat. „Este caracteristic pentru o cultură superioară faptul, că ea prețuește micile adevăruri, neînsemnate, cari au fost descoperite printr'o metodă strictă, mai mult decît erorile fericite și orbitoare cari purced dela epocile și oamenii metafizici inspirați".

Am reprodus aceste două pasagii din „*Omenesc, prea omenesc*", pentrucă în ele se vede limpede poziția lui Nietzsche față de problema metafizică. Că acele „erori purtătoare de fericire și orbitoare" — die beglückende und blendende irtümer — corespund obiectivelor metafizice, transcendentului, lucrului în sine și așa mai departe, nu mai este util să subliniem. Iată dar de ce spuneam, că la întrebarea asupra atitudinei lui Nietzsche față de metafizică, s'ar părea că putem răspunde în sens afirmativ; că putem adică considera *formal* drept o adeziune a gînditorului nostru la virtuozitățile transcendente, toată acea constantă exuberanță lirică și sete de necunoscut și nestabil.

De fapt, adevărata înțelegere a existenței nietzscheiene o căpătăm apelînd la mărturisirile originale cuprinse in scrisori și la acele puțin cunoscute pasagii din utilul Nachlass, elemente asupra cărora nu ne vom extinde, considerînd suficientă aceasta, stăruitoare, ivitație la lectura postumelor și scrisorilor nietzscheine. Mai este însă un fapt de semnalat. Dacă filosofia lui Nietzsche, nu este azi la îndemîna curioșilor și a pasionaților sub forma unui sistem, avem în schimb în *Voința de putere*, cartea esențială a filosofului — Baeumler crede a afla aci chiar un sistem — condensate opiniile maturității rodnice a lui Nietzsche. In această scriere însă, aflăm definitiva atitudine față de viață și de cosmosul gîndirei. Și această atitudine se poate numi astfel: pozitivism, sau dacă vrem *realism extatic*.

Dar, e vremea să ne adunăm argumentele, precedîndu-le de o ultimă considerație critică. Socotim anume că se cuvine întemeiată o distincție între *expresia formală* și *stilul lăuntric* nietzscheian. Familiarizat prin prelungit contact cu filosofia ontologică grecească, antisocratic și deci antiraționalist (în sensul socratic al cuvîntului), Nietzsche ajunge la aversiunea pentru dialectica fluidă a metafizicei prin înrîurirea *metodei* schopenhaueriene, renunțînd la un Hölderlin de pildă — „mein Liebling aus der Zeit des Gymnasium" — și însingurîndu-se treptat în cercul unei fericiri cu punct de reazem în

www.dacoromanica.ro

gîndul pur. Cîndva, spre sfîrşitul vieţei, va avea din nou în Zarathustra sentimentul revenirei la ceiace a fost odinioară. Atunci însă trăirea nietzscheiană va fi ca şi încheiată.

Dar asupra lui Nietzsche nu vom putea pronunţa niciodată cuvîntul hotărîtor, ci vom socoti cel mult că îl înţelegem în diferită măsură ; sau cum ne spunea *Cysarz*, Nietzsche este *mehr erlebt als gelesen*, mai mult trăit, decît citit, din care eroare — dacă este drept să o numim astfel — trebue să ne silim constant a ne desface. Ca omul de felurit şi ca fiinţa acestuia, care i-a fost obiectul preferat, după cum scrie *Klages*, a fost şi Nietzsche însuşi ; deaceia poate, în ciuda tuturor aparenţelor, el este cel mai puţin artifical dintre toţi gînditorii lumei.

C. SĂNDULESCU

REVISTA CĂRŢILOR

Ion Nisipeanu. Pregătirea şi perfecţionarea corpului didactic. Editura *„Muscelul"* Bucureşti.

Aceasta este prima lucrare dintr'o serie de opere pedagogice şi didactice — originale sau traduse din literaturi streine — pe care un grup de profesori şi de învăţători, în frunte cu profesorul I. Nisipeanu, îşi propune să le dea la iveală în editura *„Muşcelul"*. Scopul lor este de a pune la îndemîna corpului didactic primar şi secundar o întreagă literatură pedagogică, ce îi poate fi de folos în exerciţiul carierii ; în al doilea rînd, de a contribui la răspîndirea în straturi cît mai largi — ale societăţii romîneşti *a interesului* pentru probleme de cultură şi de educaţie.

Lucrarea cu titlul de mai sus, punînd problema pregătirii şi perfecţionării corpului didactic secundar şi primar, face dovadă că adevăratul progres al învăţămîntului stă în temeinica pregătire a învăţătorului şi a profesorului secundar şi în necontenita lor rîvnă de perfecţonare iar nu în aparatul de organizare a şcoalei; în legi şi în regulamente. Legile şi regulamentele nu dau suflet ; ele creiază cadre exterioare. Dacă înăuntrul acestor cadre, oricît de minunate, omul, chemat să lucreze, nu aduce o pregătire serioasă sau nu este călăuzit de focul sacru al idealului, pe care trebue să-l servească, în zadar sunt cadrele. Deci învăţămîntul şi idealul educativ sunt în funcţie de om şi depind direct de pregătirea şi entuziasmul lui.

Lucrarea D-lui I. Nisipeanu cuprinde trei părţi

www.dacoromanica.ro

1) pregătirea şi perfecţionarea corpului didactic primar;

2) pregătirea şi perfecţionarea profesorului secundar.

3) articole complimentare (Jocul şi munca ; Arta şi educaţia ; Organizarea practică a învăţămîntului primar).

In prima parte a lucrării — pregătirea învăţătorului —, plecînd dela constatarea că rolul primordial al şcoalei primare este *„de a învăţa pe elevi carte"*, adică un rol intelectual, autorul ajunge la concluzia că creşterea copiilor sub raportul bunelor deprinderi—, adică sub raportul moral, este al doilea şi cel mai înalt scop al şcoalei. Servind acest scop — indisolubil legat de învăţătura de carte — şcoala continuă educaţia din familie, educaţia celor 7 ani de-acasă, sau, în cazul cînd familia prea neajutorată spre a face un început de educaţie, a lăsat un gol, atunci şcoala să împlinească ea, singură, acest rol. Pentru a corespunde acestei duble îndatoriri, învăţătorul trebue să aibă el, în primul rînd, o cultură generală bogată şi apoi o pregătire de specialitate : pregătirea metodică. Pentru ţinerea pasului cu progresul necontenit al cunoştinţelor omeneşti, învăţătorul are nevoie de cărţi. Unii, destul de puţini, şi-le pot procura singuri. Alţii, şi cei mai mulţi, din lipsă de mijloace ori din cauza izolării în care trăesc pela sate, nu şi le pot procura. In acest caz se impune consultarea unei biblioteci. Pentru împlinirea acestei nevoi, autorul propune înfiinţarea de biblioteci pe judeţe, din cotizaţiile lunare ale învăţătorilor din judeţ. Mai înainte de orice însă, profesorii de şcoli normale sunt datori să trezească şi să întreţină în spiritul elevilor normalişti — viitorii învăţători — pasiunea cetitului, a auto-instruirii, cel mai sigur mijloc al împrospătării şi desvoltării culturii generale, precum şi al formării personalităţii învăţătorului.

Intr'un alt capitol, „Rolul social al învăţătorului", autorul se ocupă de înrîurirea, pe care învăţătorul împreună cu preotul trebue să o exercite, din punct de vedere cultural-social, asupra consătenilor lor. In legătură cu această idee, este pusă în lumină fericita iniţiativă a marelui Spiru Haret, care a îndemnat pe preoţi şi pe învăţători să se pună în fruntea mişcării de ridicare economică şi socială a satelor, înţelegînd că şcoala adevărată nu se poate face într'un mediu de sat, bîntuit de mizeriei şi de boli, ci într'o atmosferă mai senină de sat înstărit. Ultimul capitol al acestei părţi este închinat perfecţionării învăţătorului.

Partea a doua a lucrării este destinată pregătirii profeso-

www.dacoromanica.ro

rului secundar, spre a corespunde îndatoririlor sale didactice, precum şi rolului său cultural, social şi naţional. In primul rînd, serioasă şi aprofundată pregătire a specialităţii, ceeace nu înseamnă renunţarea la cultura generală, ci adîncirea uneia sau a doua specialitate în cadrul culturii generale. Cît de necesară îi este profesorului secundar cultura generală, indiferent de specialitate, se vede din propunerea autorului ca în clasele cursului inferior — în scopul stabilirii unei strînse corelaţii între diferitele obiecte — specializarea să nu meargă prea departe, ci cursurile să fie predate (după afinităţile dintre obiecte) de un număr restrîns de profesori. In felul acesta trecerea dela şcoala primară la cea secundară nu s'ar face prea brusc: acolo, un singur dascăl: aicea, de fiecare studiu un profesor.

In capitolele următoare se vorbeşte de rolul cultural al profesorului secundar, rol, care, spre a fi bine îndeplinit necesită din partea acestuia şi o cultură filosofică, din care trebue să facă parte în mod indispensabil: psihologia, logica şi sociologia. Această cultură filosofică, — încoronare firească a culturii generale şi a pregătirii de specialitate — va conduce pe profesorul secundar în mod sigur la alegerea celei mai potrivite concepţii filosofce despre lume, despre viaţă şi despre Dumnezeu, iar această concepţie, în convingerea caldă a autorului, n'ar putea fi alta decît cea *spiritualistă-creştină*. Este deosebit de interesant şi de convingător capitolul „Pregătirea pedagogică a profesorului", în care concepţia spiritualistă despre univers este analizată pe larg. Il semnalăm îndeosebi cititorilor acestei recensii. Nu mai puţin interesant, capitolul „Rolul educativ al profesorului", rol, pe care îl îndeplineşte prin coordonarea a patru factori: familia, relaţiile elevilor între ei, cultura personală a elevilor prin lecturi proprii şi atmosfera afectivă a clasei. Capitolele „Rolul social al profesorului" şi „Perfecţionarea profesorului secundar", ambele deopotrivă de sugestive, închee această parte a lucrării.

A treia parte, cu scopul de întregire a ideilor semănate în cele două părţi constitutive ale lucrării, pune problema raporturilor dintre joc şi muncă, precum şi a celor dintre artă şi educaţie.

In întregul ei, lucrarea de faţă — fruct al experienţii unui vechiu şi încercat pedagog — este o operă bine gîndită, scrisă cu multă căldură sufletească, şi oferă o lectură dintre cele mai instructive.

P. I. TEODORESCU

www.dacoromanica.ro

Ilie Anesia, Mioriţa, Imprimeriile Coperativei „Şcoala Poporului".

Autorul acestui volum aduce un mare aport folclorului romînesc şi anume ne prezintă o nouă variantă capodoperei poeziei populare Mioriţa, culeasă pentru prima oară de V. Alecsandri.

Eroul nu ni se mai prezintă resemnat atît în faţa destinului cît şi în faţa urii celorlalţi ciobani străini, ci dîrz şi pornit spre o împotrivire.

Ţinuta impecabilă precum şi gravurile frumoase îi dau cărţii un dublu efect estetic şi artistic.

TUD. B.

REVISTA REVISTELOR

Glasul Strămoşesc, Sibiu An. VII, Nr. 2, Fondator † *Dr. Ion Banea,* director *Prof. N. Petraşcu.*

La Sibiu apare pe linia dreaptă a martirului Ion Banea această revistă scrisă „în duhul Ardealului legionar". Peste frămîntările vremurilor gîndul curat şi fapta dreaptă au triumfat şi vor triumfa. Glasul Strămoşesc vesteşte calea adevărată, singura cale.

In plămădirea Romîniei legionare aceste reviste ale plaiurilor noastre de pretutindeni poartă făclie nestinsă şi arde de tăria biruinţei legionare.

Omul nou, Brăila, An. VI Nr. 10, director *Stere Mihalexe.* Citim pe lîngă bogate articole, dări de seamă amănunţite asupra activităţii locale legionare. Fiecare colţ de ţară şi-a pornit munca pe care trebue s'o ducă după un plan alcătuit din realitatea specifică a regiunii. Omul nou oglindeşte viu această idee.

L. Ţ.

AM PRIMIT LA REDACŢIE

Cărţi şi broşuri: *Alexandru Ilea,* In tovărăşia lui Lucifer, Bucureşti 1940; *Pr. Const. P. Beldie,* Contribuţia Bisericii ortodoxe romîne la întărirea naţionalismului; *Arg. D. C. Monteoru,* Teozofia şi romanul Adam şi Eva.

Reviste: *Viaţa Basarabiei,* An. IX, Nr. 7—12;

Luminătorii, An. IV, Nr. 7—11, (Dir. Priseciuc);

Romînia Eroică, An. IV, Nr. 5—8, director: Ion Colfescu — Delaturda; *Popasuri,* An. I, Nr. 1.

www.dacoromanica.ro

S'a pus sub tipar după 3 săptămîni dela apariţie
EDIŢIA A II-a

TEORIA COMUNITĂŢII OMENEŞTI

DE

TRAIAN BRĂILEANU

Pagini 640 **Lei 250**

Comenzile la Editura „Cugetarea", Bucureşti, str. Popa Nan, 21

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE
ARTE GRAFICE
AL ZIARULUI
UNIVERSUL
BUCUREȘTI, STR.
BREZOIANU, 23–25

7 Lei Exemplarul

www.dacoromanica.ro